

З. Полонська-Василенко Н.Д. Українська Академія наук. Нариси історії. / Н.Д. Полонська-Василенко. – Київ, 1993. – С. 82.

Інна Кукурудза

Науковий керівник: к. біол. н., доц. Голуб В.М.

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Психологія розглядає креативність як особливі творчі здібності, підґрунтям яких є базуються добре розвинуте уявлення. Уявлення – це психічна діяльність людини, пізнавальний процес, що складається зі створення нових образів шляхом використання минулого досвіду людини. Уявлення завжди базується на тому, що відомо з реальної дійсності.

Очевидним є факт, що поняття «креативність» тісно пов'язана з поняттям творчості. Зокрема, за словниковим виданням, креативність (англ. *creativity*) – творчі можливості (здібності) людини, які можуть проявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих різновидах діяльності, характеризувати особистість загалом і /або її окремі сторони, продукти діяльності, процес їх створення. Креативність розглядають як найважливіший і відносно незалежний фактор обдарованості, який рідко проявляється в тестах інтелекту й академічних досягненнях. Навпаки, креативність визначається не стільки критичним ставленням до нового з огляду на наявний досвід, скільки сприйнятливістю нових ідей [1].

Виникає запитання: чи відрізняється креативність від творчості? Можливо, це синоніми? Та це не так. Є суттєві нюанси. Творчість – це створення чогось принципово нового, нерідко такого, що має художню цінність. Креативність – це дещо більш приземлене. Це не написання поем чи створення скульптур, це – вміння знаходити раціональне розв'язання життєвих і ділових задач. Творчість завжди первинна і фундаментальна. Однак у креативному продукті вона підпорядкована прагматичній цілі.

Г. Ярошук, кандидат медичних наук, клінічний психолог, пише, що творчість – поняття ширше, ніж креативність. Але дуже часто ці поняття зливаються в одне, оскільки у них багато спільного. Під час дослідження біографій 64-х відомих вчених було знайдено одну спільну обставину: ще в дитинстві вони долучилися до творчості, до радості відкриття і самостійного мислення. Вочевидь, що саме в дитинстві нестандартність мислення є домінуючою рисою. З віком ми обростаємо стереотипами, і показовий приклад тому – казка про Маленького принца, в якій Екзюпері розповідає про свій дитячий малюнок і про те, що дорослі бачили на ньому лише капелюх.

Навичка відходу од відомих і завчених відповідей, оригінальність і самостійність думання, політ фантазії та ідей – тобто риси креативного мислення – можуть слугувати лише тоді, коли є можливість тренуватися на завданнях відкритого типу. Такими завданнями передбачається повна самостійність у виборі засобу вирішення і можливість пропонувати будь-які розумні розв'язання проблеми. Відомо, що Гальвані, людина, яка відкрила електрику, був медиком і зобов'язаний своїм відкриттям пробілом у знаннях. Фарадей був сином коваля і почав свою кар'єру палітурником, а Морзе (творець телеграфної азбуки) був художником [2].

Є ще одне слово, яке можна зіставити зі словами «творчість» і «креатив». Це – «творення». Однак і тут є відмінності. Творення – це будівництво чогось нового на твердій основі. Воно можливе, коли є тверді засади, які ми не переглядаємо. Це завжди рух вперед. Креативність – це можливість зробити крок назад і переглянути основи, відмовитись від передумов, які приймаються без обговорення, зруйнувати стереотипи. Креативність – це здатність привнести щось нове в наявний порядок речей, чого раніше не було.

Креативність проявляється у розробленні цілком нових систем, у новій комбінації уже відомої інформації, а також вживання відомих підходів до цілком нових ситуацій. Креативна дія має бути навмисною, а також мати мету.

Освітня галузь «Природознавство» у початковій школі має значні можливості для розвитку креативності мислення дітей молодшого шкільного віку. Цьому сприяють інтегративний зміст навчального матеріалу і широкий спектр різних форм організації навчальної діяльності, до яких, крім уроків, відносять позаурочні, позакласні та позашкільні форми. Особливо цьому сприяють екскурсії у природу у різні пори року.

Список використаних джерел:

1. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей / Д. Б. Богоявленская. – М., 2002. – 256 с.
2. Гатанов Ю. Б. Курс развития творческого мышления (по методике Дж. Гилфорда и Дж. Рензулли): первый год обучения (для детей 6-10 лет) / Ю.Б. Гатанов. - СПб: ГП «Иматон», 1996. – 84 с.